

Stort tack till Ingemar,
Vänersborgs kommunarkiv
och alla andra som hjälpt oss

Jacob Hallberg & Jonathan Tengberg
Fridagymnasiet 2012

Källor:

Vänersborgs kommunarkiv, Vänersborgs stad, Drätselkammaren F14:4

Vänersborgs museums hemsida, hämtad 05/12/12 från

http://www.svk.com/kulturvast_templates/Kultur_ArticlePage.aspx?id=28995

Stadsbrandens följder på Vänersborg 1834

En helt vanlig lördagsafton den 4 oktober 1834 kokade en gryta tran över vid skomakaren Kylanders fastighet på Edsgatan i Vänersborg. Golvet fattade eld och katastrofen var ett faktum. Elden spred sig snabbt över de tätbebyggda trähusen och tog sig enkelt över de smala gågatorna i Vänersborg. Invånarna försökte desperat att stoppa elden men när en intilliggande lada exploderade blev det nästintill omöjligt. Glödande hö kastades ut och lade sig över kvarteren. Morgonen därpå återstod endast en bråkdel av det som en gång var Vänersborg. De flesta fastigheterna låg i ruiner men landshövdingeresidenset, kyrkan, häktet och kronobageriet hade klarat sig undan förödelsen.

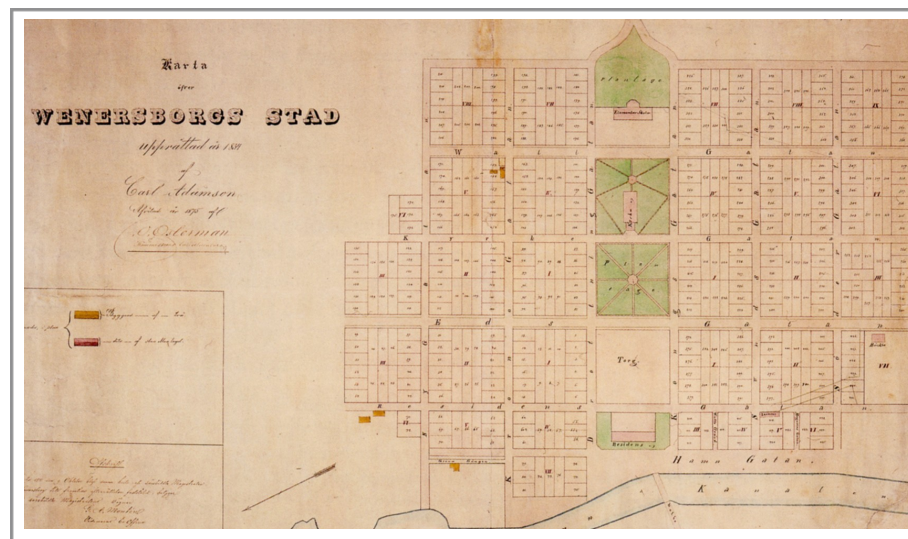
Ingenjören Nils Ericson som bland annat hjälpte till att bygga Götakanal, skrev 1835 en ny stadsplan för Vänersborg där man tog brandsäkerheten på djupaste allvar. Denna byggnadsordning har vi fått tagit del av i vårt arbete.

Ändringar i stadsplanen

Det finns flera skillnader mellan Vänersborgs byggnadsordning från 1830 och den som kom efter branden året 1835. Till att börja med nämner byggnadsordningen från 1830 inget om var framsidan till huset skall vara. Detta tror vi var ett problem eftersom det senare åtgärdades med en ny bestämmelse i byggnadsordning som innebar att alla hus vid antingen torget eller en större gågata måste ha ingången riktad mot dessa. Under denna tid var Vänersborgs torg en samlingspunkt om det skulle börja brinna men om ingången till huset var riktad åt fel håll försvårade det troligtvis en hel del för människor att ta sig dit. Utifrån fakta som vi hämtat från Vänersborgs museums hemsida har vi dessutom fått reda på att branden spred sig över de smala gågatorna men inte över exempelvis torget eller Edsgatan. Detta berodde på att dessa var breda nog för att stoppa brandens häftiga framfart, kanske blev vissa invånare instängda i sina hus eftersom det var för farligt att ge sig ut på gatan som förvandlats till ett flammande inferno. När vissa inte dök upp på torget, kanske vänner eller släktingar, ledde det nog till att branden inte kunde bekämpas lika effektivt. Det skulle kunna vara en anledning till varför branden i Vänersborg 1834 blev så ödeläggande. Detta är en teori som är baserad på fakta. En annan bestämmelse i den nya byggnadsordningen var att brännerier, mälthus, rökbodarstugor, väderkvarnar och andra verk som driftas med ångkraft inte fick byggas inom stadens gränser.

Samma stadga gällde även för trankokerier som var själva orsaken till att den stora stadsbranden startade. Detta gjorde man för att förhindra att framtida bränder skulle uppkomma på samma sätt.

Kakelugnar och eldstäder fick också fler bestämmelser i och med den nya föreskriften. Bland annat infördes en minimal tjockstorlek på dessa och hur många alnar det brandskyddande sten- eller järngolvet skulle vara. För att de nya bestämmelserna skulle följas klargjorde man att muraren eller kakelugnsmakaren skulle få böta 6 riksdaler 32 svenska kronor om dessa regler inte följdes.

Karta över Vänersborg 1834 (före branden) -Hämtad från Wikipedia